జగన్నాథం ప్రేమించాడు

జగన్నాథాన్ని తలుచుకుంటుంటే ఆశ్చర్యంగా ఉంది. ఓ సామాన్యమైన పల్లెటూళ్లో పుట్టి, ఒకళ్ళ పంచనవాళ్ళ దయా దాక్షిణ్యాలమీద బ్రతికిన జగన్నాథంలో యింతటి తెగువ, యింతటి ప్రత్యేకత వున్నాయని చూసిన వాడిని కాబట్టి నమ్మక తప్పడం లేదు.

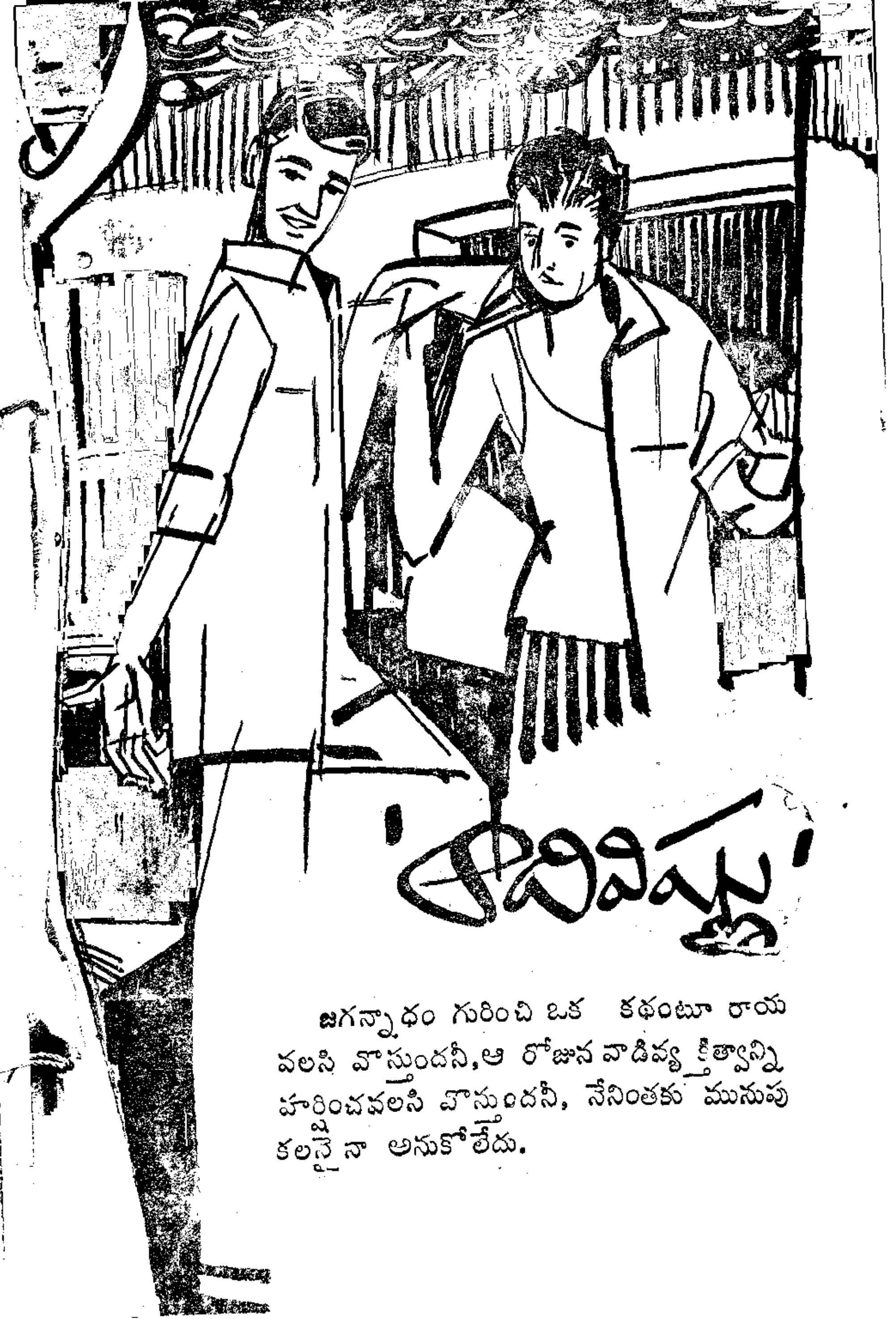

'ఆదివిష్ణు'

జగన్నాథం గురించి ఒక కథంటూ రాయవలసి వొస్తుందనీ, ఆ రోజున వాడివ్యక్తిత్వాన్ని హర్షించవలసి వొస్తుందనీ, నేనింతకు మునుపు కలనైనా అనుకోలేదు.

జగన్నాథం మా నాన్నగారి దగ్గర పెరిగి పెద్దవాడయ్యాడు. అతను మావయ్య గారబ్బాయి. వాడి దురదృష్టంకొద్దీ వాడు భూమ్మీదపడ్డ సంవత్సరంలోనే తల్లీతండ్రీ దూరమయ్యారు. మావయ్యకి వ్యసనాలు చాలా వుండేవనీ,ఆ వ్యసనాలతోటే ఆయన పతనమై పోయారనీ, పెరిగి ప్రయోజకుడవాల్సిన కొడుక్కి ఆస్తి రూపేణా కాణీ గూడా మిగిల్చిపోలేదనీ మాఊళ్ళో అనుకునేవారు. మావయ్యపట్ల నాన్నకున్న అభిమానమనండీ, జగన్నాథంలాటి అభాగ్యుణ్ణి చేరదీసి పదిమందిలోనూ 'భేష్' అనిపించుకోవాలనే తాపత్రయం అనండీ, లేదూ కేవలం ఆ పసికూనమీద వల్లమాలిన అనురాగమనండీ మీయిష్టం – నాన్నవాడిని చేరదీసి మాతోపాటు పెంచేరు.

చదువుపట్ల వాడికి విపరీతమైన బద్ధకం వుండేది. దానికితోడు ప్రతి దానిమీద అలక్ష్యభావం ఒకటి వాడి నరనరాల్లోనూ పని చేయడం మూలంగా "భ్రష్టుడు" అనే పదాన్ని వాడినెత్తిన రుద్దడం జరిగింది.

చాటుగా నాన్నని చాలామంది అనేవారు. "కొడుకుల సుఖాలు కావలసిన ఆ పెద్దమనిషికి వాడెవడసలూ ? ఏనాడు, ఏ ముహూర్తంలో పుట్టాడోగాని జగన్నాథం దౌర్భాగ్యుడే సుమండీ" అని.

నాన్నవరకూ యీ 'సరససంభాషణ' వొచ్చినా ఆయన పట్టించుకునేవారు కాదు. ఆయనకి మరొకళ్ల చెప్పే పద్ధతీఅంటే తగని మంట. అలాటి అవసరం రానే కూడదంటాడాయన. ఆయనకైతే ఆయన నమ్మేది శాస్త్రం. ఆయన చేసేది న్యాయం.తను నిర్మించుకున్న పరిధిని దాటి బయటపడి "అయ్యా తమరి ఉద్దేశ్యమేమిటో సెలవిచ్చారు గాదూ" అని అని అడిగే తత్త్వం బొత్తిగా సయించదాయనకి.

కాబట్టి జగన్నాథం గురించీ, మా నాన్నగారి గురించీ టూకీగా వివరించానన్నమాటేగా.

అనన్య సామాన్యులైన మానాన్న దగ్గర పెరిగిన అతిసామాన్యుడైన మా జగన్నాథం యింత ఘనకార్యం చేశాడంటే ఒక పట్టాన నమ్మలేకపోయాను. కళ్ళు తిరిగేలా ఆశ్చర్యపోయేను.

అప్పట్లో బందరు కాలేజీలో బి. కాం. ఫైనలియరు చదువుకుంటున్నాను.బందర్లోనే ఒక చివరిని చిలకలపూడి అని చెప్పి ఒక పేట వుంది. ఆ పేటని సాక్షాత్తు పండరీపురమని యిప్పటికీ పిలుస్తూంటారు జనం. అక్కడ పాండురంగ విఠల్ ఉత్సవాలు బ్రహ్మాండంగా, కన్నుల పండువగా ప్రతి సంవత్సరమూ జరుపుతుంటారు.ఉత్తరోజుల్లో బందరంటే గిట్టని చాలామంది ఆఉత్సవాల్లో మాత్రం బందరు పురాన్ని పావనం చేసేందుకు ఎక్కడెక్కడ్నుంచో వొస్తూంటారు.

ఒకనాటి సాయంత్రం నా రూమ్ దగ్గర రిక్షా ఆగింది. దాంట్లోంచి జగన్నాథం ఒక్కడే దిగుతే నా తల దిమ్మెత్తేదిగాదు – వాడితోపాటు ఒక చక్కటి ఆడకూతురూ దిగడంతో విశేషమనిపించి ఉలిక్కిపడక తప్పిందికాదు. ఒకసారి కళ్ళు నులుముకుని మళ్ళా చూసేను. నిజమే — వాడితోపాటు దిగినది ఆడపిల్లే.

జగన్నాథం గబగబా లోపలి కొచ్చేడు.

ఆ అమ్మాయి మాత్రం అరుగు ప్రక్కనే నించుండిపోయింది.

"తిరనాళ్ళకి వొచ్చాం" అన్నాడు వాడు.

"కనపడుతూనే వుంది" అన్నాను నేను.

"మళ్ళా రేపొద్దునవెళ్ళిపోతాం"

"అలాగా"

"ఈ రాత్రికి సినిమా చూచుకుని, యిక్కడే నిద్రపోయి తెల్లారి వెళ్ళిపోతాం"

"వొచ్చాం" "పోతాం" అనే పదాలు వాడు అయినకాడికి ఉపయోగించడంతో గుటకలు మింగటం నావంతు అయింది.నాకు తెలిసినంతవరకూ జగన్నాథమనబడే మా మావయ్య కొడుకు ఒక్కనాడు గూడా "పరాయి మనిషి"తో మాటాడినట్టు జ్ఞాపకం లేదు. అలాటిది వయస్సులోవున్న ఒక ఆడపిల్లని వెంటబెట్టుకు వొచ్చి తిరణాల కొచ్చేమని, సినిమా చూస్తామనీ,రాత్రికి యిక్కడే వుంటామనీ, తెల్లారిగట్ల వెళ్ళిపోతామనీ చెప్పేస్తూంటే వినేవాడికి నాకెలా వుంటుంది? ఆ పిల్లవైపు చూస్తూ వాడే అన్నాడు—

"రా సీతా-అక్కడే నిలబడి పోయావే ? మా వాడేలే. దొడ్లో నీళ్ళుంటాయి గాని మొహం కడుక్కో"

సీత మహాలావు సిగ్గుపడి పోయింది. ఆడపిల్లకి సిగ్గే అందమన్నారని చెప్పడం కాదుగాని, ఆపిల్ల అలా సిగ్గుపడిపోతూంటే అందంలో ఆమెకు సాటి యెవరూ అని ఛాలెంజి చేసినట్టుంది.

ఇంతకీ ఆ పిల్లెవరో, జగన్నాథానికీ, ఆ పిల్లకీ సంబంధమేమిటో తెలీకుండానే వుంది. జగన్నాథాన్ని నాకై నేను అడిగి తెలుసుకోవాలనే ఉద్దేశ్యం లేనేలేదు.

సీత దొడ్లోకి వెళ్ళింది. జగన్నాథానికి సబ్బూ, టవలూ యిచ్చి పంపాను. వీధి అరుగుమీద కూర్చుని సిగరెట్టు ముట్టించేను.

"సీత చాలా మంచి పిల్లరా చిన్నా !" అన్నాడు జగన్నాథం. దొడ్లోనుంచి వొచ్చి నా వెనకనిలబడి.

వాడి వైపు చూశాను.

"పాపం, తిరనాళ్ళ చూడాలని ముచ్చటపడితేనూ, నాకూ చూడాలని వుందనుకో; ఎలాగో నువ్విక్కడే వుంటున్నావ్ గనుక, యిబ్బంది పడక్కర్లేదు రమ్మని తీసుకొచ్చాను."

ఈ మాత్రం నేనూ ఊహించలేననుకున్నాడో ఏమో, ఇంతకీ యీసోది చెపుతాడేగాని సీత యెవరు ? ఆ పిల్లకీ వీడికీ వున్న సంబంధం యేమిటీ వగైరాలు చెప్పనే చెప్పడు.

"మా నాన్నకి చెప్పే వొచ్చేవా" అట్నుంచి నరికి ఒక చిన్న ప్రశ్న వేశాను.

"చెప్పాను"

"ఏమిటీ- మీరిద్దరూ కలిసి ఇలా వొస్తున్నట్టు ?" రెట్టించి అడిగేను.

"ఆదెందుకు చెప్పాలి ? ముసలయ్యంటే మీ నాన్నకి బొత్తిగా పడదు. ముసలయ్య కూతుర్తో వెడ్తానని చెపుతే నన్ను పంపుతాడనే అనుకున్నావా?" అని దొడ్లోకి వెళ్ళిపోయాడు జగన్నాథం.

రైటో, కొంత కదిలింది ! ఇప్పటిగ్గాని సీత యెవరోఅర్థమైందికాదు. ముసలయ్యమా పక్కఊర్లో వుంటూన్న ఒకానొక బాగా చితికిపోయిన రైతు. ఆశాల్తీ నాన్నగారికి బాకీ పడి రెండుమూడు మాట్లు చివాట్లు

పెట్టించుకున్న వైనమూ, చివరికి ఆ బాకీ బాకీగానే నిలిచిపోయిన విషయమూ నేనింకా మరిచి పోలేదు.

ముసలయ్యకి యింత చక్కని కూతురున్నదని నాకు తెలిసే తెలీదు. పల్లెటూళ్ళో పుట్టినా సంవత్సర కాలంలో చాలా నెలలు బందరులాంటి బస్తీల్లో గడిపే నా లాంటి వాడికి మా వూళ్ళో ఎవరు ఎవరో తెలీదని చెప్తే మీ రెందుకు నమ్మరు? అలాటిది మా ప్రక్క ఊళ్ళో జనాభా వివరాలు నా కేం తెలుసు? ముసలయ్యంటే నాన్నకి బాకీ పడ్డ ఆసామి కాబట్టీ, సాక్షాత్తూ నా ఎదుటనే ఆయన్ని నాన్నగారు చివాట్లు పెట్టడం జరిగింది గాబట్టీ—ఆ వ్యక్తి అయినా తెలుసు. ఆ ముసలయ్య కో కూతురుందనీ, ఆ కూతురు చాలా చక్కటి పిల్లనీ, పిల్లపేరు సీతమ్మనీ- యివన్నీ నాకెలా తెలుస్తాయి? కాబట్టి-ఈ తెలీక పోడంలో మన్నించరాని నేరం లేదనేగా మరి.

నేను ముసలయ్య గురించి లోగడే కొంత వినివున్నాను. అతను దగుల్బాజీ - ఇది మా నాన్న అనగా విన్నది. అతను తాగుబోతు- మావూరి జనం అనేవారు. అత నెందుకూ పనికిరాని చవట- నాన్నకి ఆప్తులైన యిద్దరు ముగ్గురు (చవటలంటే గిట్టని) స్నేహితులు మనవి చేసుకునేవారు.

నేను విన్న ముసలయ్య అలాంటి వాడు. ఆ ముసలయ్య కూతురు సీత. సీత అందమైనపిల్ల. అందమైన జగన్నాధంతో తిరనాళ్ళకి వచ్చింది. ఆ పిల్ల జగన్నాధంతో వొచ్చిందని నాన్నకి తెలీదు. తెలుస్తే జగన్నాధాన్ని పంపకపోను ఏతా వాతా సీతకథ ఏమిటయ్యా - అంటే మీ రప్పుడే అర్థం చేసుకున్నారు-కథని.

అయినా మనకో మోడెస్టీ అంటూ ఒకటి వుంటుంది చూడండి, అది అడ్డుపడి 'హారే జగన్నాధం నువ్వా పిల్లని కొంపతీసి లవ్ చేసే వేమిట్రా' అని అడగనివ్వదు. వప్పుకుంటారుగా,

ఇక కథ;

సీత లోపలికొచ్చి ఒక చేత్తో అద్దం పట్టుకుని మరోచేత్తో టవల్ పుచ్చుకుని అద్దంలో చూస్తూ మొహం తుడుచుకుంటోంది. మధ్య మధ్య దొడ్లోవున్న జగన్నాధాన్ని తొంగి తొంగి చూస్తూను.

చెప్పద్దూ - నాకు జాలి కలిగిన మాట నిజం. పాపం వాళ్ళు అమాయక ప్రేమికులే! వాళ్ళ మధ్య అడ్డుగోడలూ, నిబంధనలూనా? ప్చ....పూర్ ఫెలోస్. వాళ్ళ కథేమైపోనూ? రేప్పొద్దున్న మా నాన్నగారికి ఈ ఉదంతం తెలిస్తే జగన్నాధం డొక్క చీల్చేస్తాడు గదా? ఈ విషయం వాడికి మాత్రం తెలీదా? మరి తెలిసిగూడా ఈ ఎదురీత ఏమిటో? ఒక్కటా, లక్షతొంభై ప్రశ్నలూ ఆపైన వాళ్ళమీద కొండంత సానుభూతీను.

జగన్నాధం ఒకానొక ప్రేమికుడు. అతని ప్రేమ పవిత్రమైనదీ, స్వచ్ఛమైనదీను. అతని హృదయంలో సీత తప్ప మరే వస్తువుకీ స్థానం లేదు. అతను ఎవరినీ లక్ష్య పెట్టడు. కాబట్టి ఓ కథ రాసే యువకుడా! వాళ్ళ ప్రేమ జయించును. అని యీ వరసతో ఆకాశవాణి నాకు ధైర్యంచెప్తే బావుండునని పించింది.

ప్రేమికులిద్దరూ ముఖ ప్రక్షాళణం ముగించేరు. అప్పటిగ్గాని గుర్తుకు రాలేదు అతిథి

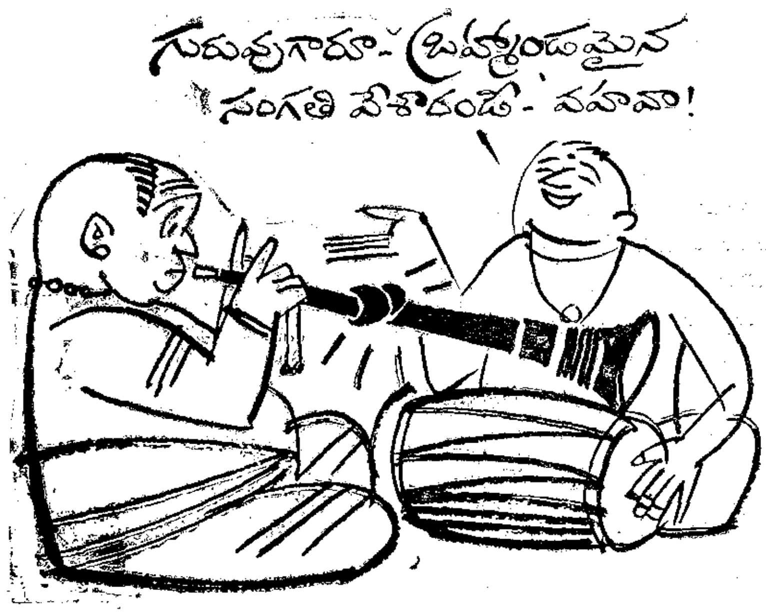

దేవుళ్ళని సత్కరించడమనే మాట మరచి పోయేనని. గోడకున్న ఫ్లాస్కు తీసి దాన్లో మిగిలున్న కాస్త కాఫీనీ యిద్దరికీ పంచి యిచ్చేను.

జగన్నాధమైతే చప్పున పుచ్చుకున్నాడు గానీ, సీత మాత్రం కాస్త తటపటాయించింది.

"తాగు....అయినా ఏమిటా సిగ్గు. ఇది మనిల్లే అనుకో" అన్నాడు జగన్నాధం.

"అంతే, అంతే" అన్నాను ఏమనాలో తెలీక.

ఎలాగైతేనేం ఆ పిల్లగూడా కాఫీ పుచ్చుకుంది. నా మనసు తృప్తి చెందింది.

"అయితే మేం సినిమా కెళ్తాంరా"

"తొరగా రండి. మీకోసం ఎదురు చూస్తూంటా"

"పద సీతా! టైమవుతోంది" అనేసి సీతను తీసుకుని వెళ్ళిపోయాడు. జగన్నాధం-

ఒకగాలివాన వొచ్చింది. ఎడాపెడా దబదబా బాది వదిలిపెట్టి వెళ్ళింది. బెదిరి పోయి ఈ సంఘటన ఏ వింత పరిణామాలకు దారి తీస్తుందోనని భయపడి పోడం ఒకానొక చదువుకునే కాలేజి కుర్రాడి వంతయ్యింది.

ఆ కాలేజీ కుర్రాడికి యీ ప్రేమ కథలు తెలీకకాదు భయపడింది. అతనికి చాలా కథలు తెలుసు. గుళ్లో పెళ్ళిళ్ళు చూశాడు. మదరాసో, మరొకవూరో పుడాయించడాలూ

వీన్నాడు. 'నాన్నా నీఆస్తిలో కాణీ గూడా వొద్దు. ప్రేమలేని బ్రతుకు ఒక బ్రతుకేనా ? ఈ విశాల ప్రపంచకంలో మాకు బ్రతకటానికి చోటులేక పోలేదు. ఆశీర్వదించు వొస్తాం' అని రేపో మాపో వాళ్ళింటో ఉపన్యాసం యివ్వటానికి రెడీగా వున్న మిత్రులు అతని కున్నారు. అర్ధరాత్రి - భావిలోపడి 'ప్రేమహత్య' చేసుకున్న నీలవేణినీ, దానికి కారణమై చదువూ ఆరోగ్యమూ పాడుచేసుకుని దేశాటనంలో వున్న నరసింహారావునీ ఆ కుర్రాడు మరచిపోలేదు.

అయితే వాళ్ళందరూ వేరు. మా జగన్నాధం విషయం వేరూను. రేపొద్దున మా వాడి అఘాయిత్యం తెలిసి 'నాయనా నీదారి నీది' అని ఆ కాస్త మాట మానాన్న అనేస్తే వీడెలా బ్రతగ్గలడు ? ఒక్క ప్రేమతోనే బ్రతకడం దుస్సాధ్యం కాదా. వాడి చేతిలో తాడూ బొంగరాల్లో ఏ ఒక్కటీ లేనేలేవు గదా. వాళ్ళంటే—వాళ్ళ చదువుకున్నవారు కొబట్టి ఎలాగోలా బ్రతకగలరు. మరి మావాడో ?

వెధవది - నాలుగేళ్ళపాటు కాలేజీలో చదువుతూ, అనువైన వాతావరణంలో పెరుగుతూన్న నేను చెయ్యలేని పనిని, ఎక్కడో దేశానికి మారుమూల ఒక కుగ్రామంలో పుట్టి పెరిగిన జగన్నాధం ప్రేమాయణం సాగించాడంటే, చెప్పద్దూ-కాస్త యీర్ష్య, కాస్త ద్వేషమూ, మరి కాస్త 'జాలీ' పుట్టుకొచ్చేయి.

పని మనిషిచేత కారియర్ తెప్పించి, తర్వాత తీరుబడిగా ఆలోచించడం మొదలు పెట్టాను.

పదిన్నరకి గాని సినిమాకి వెళ్ళినవాళ్ళు తిరిగి రాలేదు. రాగానే యిద్దరికీ వొడ్డించాను. వాళ్ళ హాయిగా భోంచేస్తూంటే వోపక్క దిగులుగా వున్నా (మరేం లేదు-ముందేవవుతుందా?) మరో పక్క తృప్తి చెందాను.

వాళ్ళ భోజనాలైన తర్వాత నే నూ నాలుగు మెతుకులు ఎంగిలి పడ్డాను. ఆ దరిమిలా మావాడి దగ్గరికి వొచ్చేను. తమరి ఆజ్ఞ ఏమిటి ప్రభో !' అన్నట్లు వాడివైపు చూపు నిలిపాను.

వాడు ఆజ్ఞ యిచ్చాడు.

"అబ్బాయ్ ! తిరిగి తిరిగి మావొళ్ళు హూనమైంది. నిద్ర ముంచుకొస్తుంది. కొబట్టి పడుకుందాం. సీత ఈ గదిలో పడుకుంటుంది. మనిద్దరం వీధి అరుగుమీద పడుకుందాం" అని.

ఆ విధంగానే పక్కలు ఏర్పాటు చేశాం. పడుములు వాల్చాం. నిద్ర ముంచుకొస్తుందని చెప్పిన జగన్నాధం నిద్రమాని వాడు ఆ పిల్లని ఎంత యిదిగా ప్రేమించిందీ, ప్రేమించబోయేదీ చెప్తున్నాడు. ముందు గమనించలేదుగాని వాడు మా కాలేజీ ప్రేమికుల తాలూకు ప్రేమని అధిగమించాడు.

బైట పడుక్కోటం అలవాటు లేదేమో, అందులో చలిగాలి రివ్వున వీస్తుందేమో, దానికి తగినట్టు భవదీయుడి సంసారంలో దుప్పట్లు నిండుకున్నాయేమో ఆ రాత్రంతా యమయాతన అనుభవించేను. అయినా జగన్నాధం కథలో యివన్నీ మరిచిపోయేను.

ఎప్పుడు నిద్రపట్టిందో గమ్మత్తుగా పట్టేసింది. ఉదయం సీత వొచ్చి జగన్నాధాన్ని లేపుతూండగా మేలుకున్నాను. వాడి కంటె ముందు నేను నిద్రలేవడంచూసి ఆ పిల్ల గుమ్మంచాటుకి వెళ్ళిపోయింది.

ఆ మర్యాదా, ఆ మన్ననా నన్ను ముగ్ధుణ్ణి చేసిన మాట నిజం.

జగన్నాధాన్ని లేపాను. వాడు వొళ్ళు విరుచుకుంటూ, గట్టిగా ఆవులించి, అష్టవంకరలు తిరుగుతూ కళ్ళు విప్పాడు.

"అప్పుడే తెల్లారిందిట్రా.... సీతా...." అని గావుకేక పెట్టాడు.

"ఆ అమ్మాయి ఎప్పుడో లేచిందోయ్" అన్నాను.

కాలకృత్యాలు ముగించుకున్న పిదప కాఫీగట్రా పుచ్చుకొని వెళ్ళిపోయారు వాళ్లు. వెళ్ళేముందు కృతజ్ఞతా సూచకంగా సీత తన రెండు చేతులూ జోడించి నాకు నమస్కరించింది.

"ఎంత చక్కటి పిల్లకి మరెంత చక్కటి సంస్కారమూ" అని ఎంతో మురిసిపోయాను. భగవంతుడ్ని ధ్యానించి రెండు చేతులూ జోడించి—

"భగవంతుడా ! నువ్వన్నమాట నిజమని గట్టిగానమ్మే వాళ్ళల్లో నేనొకడ్ని. నీ మీద పూర్తి విశ్వాసముంచాను. ఈ ఒక్క మేలు చేయి చాలు. అదీ నా గురించి కానే కాదు. ఆ జగన్నాధం, సీత — యిద్దర్నీ చల్లగా చూడు. వాళ్ళని అనురాగ దంపతులుగా చేసే బాధ్యత నీది. ఇది నీ తలకు మించిన కార్యమేమీ కాదు. కాదూ?...."

* * *

ఇందరు పట్టణాన్ని వొదిలిపెట్టలేని నేను (సెలవల్లో) తప్పని సరిగా భావించి మా వూరు వెళ్ళేను. మావూరు ఏమీ మారలేదు. దెయ్యాలభావీ, భూతాల రావిచెట్టూ, గంగానమ్మ గుడీ, ఆచారిగారి బడీ, ఆ ప్రక్కనే చింతచెట్టూ; చింతచెట్టుముందు మా యిల్లూ అన్నీ సవ్యంగా క్షేమంగా వున్నాయి.

యెంకి మాటలు

మసక చీకటివేళ యెంకి,నాయుడుబావ పొలంనుంచి తిరిగొస్తున్నారు.నాయుడుబావ నెత్తిమీద గడ్డిమోపు, ఒక చేతిలో కర్ర పట్టుకుని ఇంకోచేత్తో ఆవుపెయ్యను తాడు పట్టుకుని నడిపిస్తున్నాడు. కొంత దూరం వచ్చాక యెంకి అంది : "ఏం బావా ! నీతో నడవడం బయమేత్తోంది. ఇక్కడే ముద్దెట్టుకునేట్టున్నావు సూత్తే"

"ఎట్టా కుదురుద్ది ? సేతిలో యియ్యన్నీ లేవూ ?"

"ఏవుంది ? గడ్డిమోపు దింపురావు. కర్రని గట్టుమీద గుచ్చి దానికి దూడని కట్టేత్తావు. అంతేగా ?" అంది యెంకి.

చిన్నప్పటి స్నేహితులూ, కొస్త పెద్ద యిన తర్వాత కలిసిన పెద్దలూ అందరూ నవ్వుతూ పలుకరించేరు. చావుకి సిద్ధపడిన మరికొందరు తాతయ్యలు "బాగా మారి పోయావోయ్ చిన్నా !" అన్నారు.

రాజారావుగారు నన్ను చూడగానే ఆయన మొహంనిండా నవ్వు పులుముకోవడం పెద్ద అలవాటు. నవ్వు పులుముకున్న తర్వాత "ఎలా వున్నావోయ్! కులాసాయేనా ? చదు వెలా వుందీ ? (అదీ కులాసాయేనా?) ఆ' (ఆయ్ !) " అని విండుగా పలుకరించడం ఆయ నొక్కడికే చేతనవును. వెర్రిమొహం పెట్టి "ఇహీ" అనడం నాకూ చాతొచ్చు.

ఆ సాయంత్రం ఆయనే చాలా విష యాలు ముచ్చటించేరు. ఆ తర్వాత బందర్లో ఆడుతున్న సినిమాలు మొదలుకొని, వొచ్చే ఎన్నికల్లో ఎవరెవరు నుంచుంటున్నదీ చెప్ప మన్నారు. ప్రస్తుతం కూచ్చున్నవాళ్ళల్లో ఎవరు నించుంటారో నాకేం తెలుసు.

కానీ నా అవస్థ గమనించో, లేక తన ప్రయోజకత్వాన్ని నాముందు ప్రదర్శించా లనో, ఆయనే చెప్పేశారు పేరు పేరునా ఎవరెవరు ఏ పార్టీ తరఫున నిలబడబోతు న్నారో.

అనుకుంటున్నాంగానీ ఈ రోజుల్లో పల్లె టూళ్ళ వెనకటి పల్లెటూళ్ళుకాదు మాస్టారూ! తెలివి మీరిపోయాయి. బస్తీజనానికి వీళ్ళం తీసిపోరు. వాళ్ళ గుడి అంటే వాళ్ళ గుళ్లో లింగమూ అంటారు.

వెనకటికి హైస్కూల్లో "నేటి మన గ్రామాలు" అనే విషయంపైన చిన్న చర్చ జరిగింది. దాంట్లో విశ్వంభర శర్మ అని చెప్పినా గ్రంథొకడు (వాడినందరూ అగ్గిపిడు గనేవారు) "మన గ్రామాలేం తక్కువకాదు. పొలిటిక్సు అక్కడే పుట్టి అక్కడే పెరుగు తాయి. రాజ్యపరిపాలనా దక్షత- మరేమో- జానపదులకే బాగా తెలుసు. ఆ తర్వాత" ఇలా గబగబా చెప్పేస్తూంటే, యింత పరి శీలనా శక్తి అప్పట్లో లేకపోవడంవలన "వీడి బొందలే....నోటికొచ్చినట్టల్లా వాగేస్తు న్నాడు" అని వాడ్ని అపార్థం చేసు కున్నాను. ఎంత తప్పు జరిగిపోయిందీ ?

రాజారావుగారు కుటుంబ విషయాలు తీసుకొచ్చి, చాలా చెప్పి ఆయన ఉపన్యా సానికి కొసమెరుపు అన్నట్టు వాళ్ళమ్మడి చేత కాస్త కాఫీ యిప్పించి, ఆ పిల్ల కాఫీ ఎలా చేస్తుందో చెప్పి వెళ్ళరమ్మని సెల విచ్చారు.

ఇంటికొచ్చిం తర్వాత నాన్న అడిగేరు "రాజారావు గారింటి కెళ్ళావా" అని. నా కిలాంటి ఎత్తులంటే మహచెడ్డ చిరాకు.

నేను మావూరు వెళ్ళిన రెండ్రోజుల వరకూ యీ పరామర్శలూ, పలుకరింపు ల్తోటే జరిగిపోయాయి. జగన్నాధంతో పట్టు మని పదినిమిషాలైనా మాటాడేందుకు అవ కాశం చిక్కనేలేదు.

మూడో రోజు—

బాగా చీకటిపడిన తర్వాత జగన్నాధాన్ని వెంటేసుకుని కాలువగట్టువైపు వెళ్ళాను. జగ న్నాధంలో మార్పు కొట్టొచ్చినట్టు కనుపిం చింది. వాడు మునుపటిలా ఉత్సాహంగా లేడు. వాడి మొహంలో దిగులూ, వాడి మాటలో తొట్రుపాటూను. కారణం వాడే చెప్పేడు.

మా జగన్నాధం కథలోకి విలనుడు వొచ్చాడు. వాడిపేరు వసంతరావు. ఉద్యో గం మునలయ్య వాళ్ళ ఊళ్ళోవున్న డేరా హాల్లో బుకింగ్ క్లార్కు. అభిరుచి-అందాన్ని ఆస్వాదించడం (ఈ ముక్క తప్పనిసరిగా రాయాల్సిందే మరి.) ఆశయం వీలైనంత త్వరలో మహా పట్టణంలో మకాంపెట్టి తెలివితేట లుపయోగించి సొంతంగా ఎదైనా వ్యాపారం పెట్టుకోడం.

ఈ వసంతరావు మునలయ్యతో మంచి స్నేహం సంపాయించుకున్నాట్ట. తనుపయో గించే 'సీమ మందు' మునలయ్యకి రుచి చూపించి "కంట్రీసరుకు"ని తిట్టిపోసి, "మరేటనుకున్నావ్" అని తన ప్రయోజ కత్వం నిరూపించుకుంటున్నాడట.

మునలయ్య వసంతరావుని మెచ్చు కున్నాడు. ఇంతటి మేధావీ, నవనాగరికుడూ తన సొంత మనిషైతే ఎంత బావుండునని ఆశపడిపోతూన్నాట్ట.

జగన్నాధం కాలువగట్టున కూర్చుని, వెన్నెల్లో మెరుస్తూన్న నీళ్ళల్లోకి చూస్తూ---

"మునలయ్య అఖండుడు. ఎత్తులు వేయ డంలో అతన్ని మించినవాళ్ళు లేరు. వొట్టి కక్కుర్తి రకం. నాలుగు సీసాలు చేతిలో పెడితే, చెయ్యమన్న పనిని ఆలోచించ కుండా చేసేస్తాడు. సీతకి వాళ్ళ నాన్నంటే భయం. మునలయ్య గీసిన గీత దాటదు" అన్నాడు.

"అది సరేగాని- మీ ప్రేమవిషయం మా నాన్న కిప్పటికైనా తెలుసా ?" అని అడి గేను.

"ఈ మధ్యనే తెలిసింది."

"ఏమైనా అన్నాడా ?"

"లేదు. అసలా విషయం నా ముందె ప్పుడూ ఎత్తలేదు.

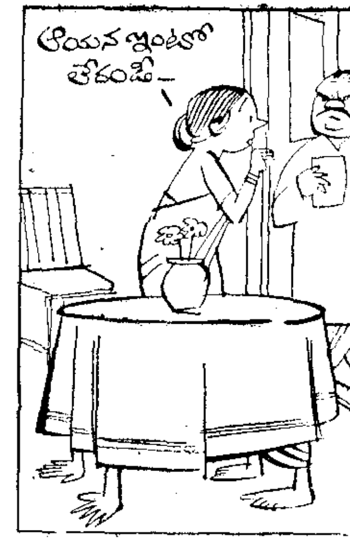

మావాడి వ్యవహారం తాడోపేడో తేల్చు కోవడం మంచిది ఇలాటి వాటిల్లో. ఓపక్క మబ్బులు క్రమ్ముకుంటూన్నా - జాప్యం చెయ్యడం పనికిరాదు. ఏమైనా సరే నాన్న గారితో జగన్నాధం గురించి చెప్పాలి. ఎలా గైనా ఆయన్ని వొప్పించి, మునలయ్యతో మాటాడాలి తప్పదు.

అక్కడా, కాలువగట్టున మా జగన్నాధం పక్కనే కూర్చుని ఆలోచించి యీ నిర్ణ యానికి వొచ్చాను.

ఆ మరుసటి రోజు మా నాన్నగారితో ఈ విషయం కదిపాను.

"జగన్నాధానికి సీతంటే ప్రాణం."

"తెలుసు. తిరనాళ్ళలో దాన్ని వెంటేసుకు తిరిగాడటగా. నువ్వు వాళ్ళకి అతిధిమర్యా దలూ చేశావుట. నా కన్నీ తెలిశాయి." అన్నా రాయన.

ఉలిక్కి పడ్డాను. మళ్ళీ అంతలోనే సర్దుకున్నాను.

"జగన్నాధం పెళ్ళి సీతతోనే జరగాలి"

"అంటే నీ ఉద్దేశ్యం ?"

ఆయన నా ఉద్దేశ్యం తెలుసుకోవాలని అడిగేసరికి కాస్త భయపడిన మాట నిజమే. కానీ- అన్నీ ఆలోచించి ఒక నిర్ణయానికి వొచ్చిన తర్వాత వెనక్కి తగ్గడం ఏం బావుంటుందీ ? ధైర్యం పుంజుకుని అన్నాను.

"వాళ్ళ పెళ్ళి జరగడమే మంచిది. లేక పోతే జగన్నాధం మనకి దక్కడు"

ఆయన ఉగ్రులయ్యారు. సాక్ష్యంగా ఆయన కళ్ళు ఎర్రపడ్డాయి.

"అయితే ఎవడికోయ్ నష్టం ? ఎవడికి చెప్పి ప్రేమించాడూ ? అయినా యీ వెధవకి ప్రేమేవిటోయ్ ప్రేమ. ప్రతి అడ్డమైన వాడూ అడ్డమైన దానినీ ప్రేమిస్తే దానికి బాధ్యులెవరు ? నేను వాడి గురించి వినదలుచుకోలేదు."

"జగన్నాధం మనకి పరాయిమనిషికాడు. నేను మీకెలాగో వాడూ అంతే"

"చాల్లే....మాటలు నేర్చావ్. నోరు మూసుకుని నీపని నువ్వు చూసుకో. అనవసరమైన వాటిల్లో తల దూర్చకు"

"ఇది అనవసరమైనది కాదు" (నా ధైర్యానికి నేనే భయపడ్డాను) ఆయన నా వైపు ఎగాదిగా చూసేరు. ఏదో అనబోయి ఆగిపోయారు. మళ్ళీ కానేపటికి అనేశారు ముక్తసరిగా—

"అయితే మీరంతా ఏ గంగలోనైనా దూకి చావండి"

ఈ సలహా చెప్పి వెళ్ళిపోయారు. ఆయనలా వెళ్ళగానే యిటు జగన్నాధం వొచ్చాడు. తల వొంచుకుని గుమ్మం దగ్గరే వుండిపోయాడు. గబగబా వాడి ధగ్గరికి వెళ్ళాను.

"భయపడకురా అబ్బీ ! ఇదెంతవరకొస్తుందో నేనూ చూస్తాను" అన్నాను.

వాడు తలెత్తి నావంక చూసేడు.

"నాకులేని ధైర్యం నీ కెక్కడ్నుంచి వొచ్చిందిరా చిన్నా !" అన్నాడు.

"లేకపోతే యిన్నేళ్ళు వొచ్చినా యింకా కుర్రకుంకలూ, చేతకాని సన్నాసులూ అని అనిపించుకోమంటావా ? మర్యాదకోసం. ఆయనమీద గౌరవంకొద్దీ చెప్పి చూశాం. వినరూ—తర్వాత చేసే పనేదో చేసి చూపిస్తాం" అన్నాను.

జగన్నాధం నా చేతులు పట్టుకున్నాడు. నా కళ్ళల్లోకి తిన్నగా చూస్తున్నాడేగాని.వాడి కనుకొనల నీరు నింపుకోవడం వాడు గమనించలేదు.గమనించిన నేను కలతచెందేను. ఏదో కీడు శంకించేను.

"ఇంత చొరవ నాకు ముందేవుంటే పరిస్థితి యింతవరకూ వొచ్చేదేగాదు" అన్నాడు బాధగా.

"ఇప్పుడు మాత్రం మించిపోయిందేముందిలే. రేపు ముసలయ్య యింటికి వెడదాం. అన్నీ చెప్దాం. వింటాడా వింటాడు. ఎదురుతిరుగుతాడా — వుండనేవుంది గాంధర్వ వివాహం. ఏది ఏమైనా మీ యిద్దరి పెళ్ళి చేసే బాధ్యత నాది" అన్నాను ఉద్రేకంగా.

వాడు ఏడుస్తూంటే అదిరి పడ్డాను. ఏమిటి వీడూ ?

"నీతో చాలా విషయాలు చెప్పలేదురా చిన్నా. అంతా అయిపోయింది. పది

రోజుల క్రితం నన్ను ముసలయ్య తిట్టాడు. నేను దిక్కులేని వాడినట, కాణీవిలువ చెయ్యని వాడినట - చాలా అన్నాడు. చెప్పరా.......నువ్వు చెప్పు.... మీరందరూ వుండగా నాకు దిక్కులేదా, కాణీ విలు చెయ్యనా ?"

"......."

"ఆరు నూరైనా నూరుఆరైనా సీత పెళ్ళి వసంతరావుతో చేస్తానన్నాడు. సీత దగ్గర కెళ్ళి అడిగేను. ఏడ్చి ఊరుకుంది" అన్నాడు జగన్నాధం.

నాతల కొట్టేసినంత పనయ్యింది. నానవనాడులూ కృంగిపోయాయి. కుప్పలా కూల పడ్డాను.

"కానీ-నువ్వు ఈ మాత్రం మాట సాయం చేస్తావని తెలిస్తే, ఆ వసంతరావుగాడు రాకముందే మా పెళ్ళి జరిగుండేది. అయిపోయిందిరా చిన్నా ! నేనొట్టి దద్దమ్మని" అనేసి గబగబా వెళ్ళిపోయాడు జగన్నాధం.

జగన్నాధం భగ్న ప్రేమికు డయ్యాడు. మరొహడూ మరొహడైతే నాకంత దిగులుండేదికాడు. సాక్షాత్తు మా జగన్నాధం, ఒక అమాయకుడు, ఒక అభాగ్యుడు- ప్రేమించాడు, ప్రేమించిన పిల్లతోనే స్వర్గమనుకున్నాడు, అలాటి వాడికీ ఎదురు దెబ్బేమిటి ?

నాకు చాలామంది ప్రేమికులు తెలుసనసే మాట ముందే మనవి చేసుకున్నాను. మా క్లాసుమేటు బుచ్చినాయన (వాడి అసలు పేరు వెంకట్రావ్) ప్రేమించి వాళ్ళింట్లోనూ ప్రియురాలి తాలూకు వాళ్ళింట్లోనూ గోలపడి భగ్న ప్రేమికుడయ్యాడు. ఆదరిమిలా ప్రియురాలి నాన్నగారికి ట్రాన్స్ఫరైతే మరో వూరికి వెళ్ళిపోయారు వాళ్ళు. బుచ్చినాయన బ్రతకడను కున్నాం. ఖర్చురానే అవసరం వొచ్చిందనుకున్నాం. మా పిచ్చికాపోతే వాడు విశాల హృదయుడన్న విషయం గుర్తించకపోవడం అన్యాయమేమరి. ఆ అమ్మడు దూరమైన తర్వాత మరి కొన్నాళ్ళకి బుచ్చినాయన మరో అమ్మడితో హృదయమనీ అదనీ యిదనీ భాష మాటాడాడు. ఈ వరస బుచ్చినాయన నాన్నగారికి నచ్చక, వాడి చదువు మాన్పించి, పెళ్ళిచేసి ఒక యింటి వాడిని చేసేడు. మొన్ననే తెలిసింది వాడొక తండ్రి అయ్యాడని.

ఈ రకం ప్రేమలైతే నేను వర్రీకాను. జగన్నాధం బుచ్చినాన్నలా కాలేదు. మరలాంటప్పుడు మా జగన్నాధానికి దారే

జంతు లక్షణం

"24 కాళ్ళు, 24 చేతులు, ఎర్రటి కళ్ళు, రెండు కోరలు వుండి పచ్చగా వుండేదాన్నేమంటారు ?"

"నాకు తెలియదు; ఏమంటారు ?"

"నాకూ తెలియదుగాని, నీ కాలరుమీద పాకుతోంది."

మిటీ ?

ఆరాత్రి భోజనాల దగ్గర నాన్న అమ్మతో అన్నాడు.

"రేపు రాజారావుగారికి ఖబురు పెట్టించాలి. కాస్త కనుమరుగైతేచాలు మనకే బుద్ధులు చెప్పడం మొదలు పెట్టాడు సుపుత్రుడు. ఎవడో ప్రేమించడం ఏమిటి ;వాడిని పీడు వెనకేసుకు రావడమేమిటి? తనపెళ్ళి. తన దాగూలేదుగానీ-ఎవడిపెళ్లో ఎవడిదాగో కావలసి వొచ్చిందట హుఁ"

నాన్నగారి మీద కోపం వొచ్చింది. ఏమిటీయన ధీమా ? ఆయన చెప్పినట్టల్లా వింటున్నాననే గదా? నేనూ ప్రేమా ప్రేమా అంటూ నినాదాలుచేసి, రోడ్ల వెంట తిరిగి నలుగురైదుగుర్ని ప్రేమిస్తే తెలిసేది నాన్నకి కొడుకెంత ప్రయోజకుడైనదీను. అవేం లేకుండా బుద్ధిగా చదువు కుంటున్నాననేగా నా మీద యింత అధికారం, యింత శ్రద్ధాను.

ఆ మరుసటి రోజే బందరు వెళ్ళిపోయాను. నా పై చదువులయ్యేంత వరకూ, నా పెళ్ళిమాట (దయచేసి) ఎత్తరాదని ఇంటికి ఉత్తరం రాశాను.

రిజల్ట్సు వొచ్చేయి. ప్యాసయ్యాను. యూనివర్సిటీ చదువుకొరకు విశాఖపట్టణం వెళ్ళాను. ఈ మధ్యకాలంలో సీత వసంత రావుని పెళ్ళిచేసుకుని అతన్తోపాటు హైద్రాబాద్ వెళ్ళిపోయింది. మా వాడు జీవితాన్ని తిట్టుకుని, విధిని కసితీరా శపించి మళ్ళీ మామూలు మనిషయ్యేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నాడని విన్నాను.

ఇక్కడితో కథ అయిపోతే నిజానికి - యీ కథని యింత త్వరగా రాసేవాడిని కానేమో నన్ను అమితంగా ఆకర్షించిన అంశం యీ రెండో భాగంలో వుంది. ఇది జరిగుండకపోతే కథ రాయటానికాక్కావలసిన యిన్స్పిరేషన్ వొచ్చేదికాదేమో.

అసలు జరిగినదిది.

నాన్న ఉత్తరం రాసేరు. ఆయనుత్తరాలని పట్టించుకోలేదు యింతకు మునుపు. 'ఇక్కడ కులాసా, అక్కడ నీ క్షేమం వ్రాయవలెను' 'ఇంత డబ్బుఏం చేస్తున్నట్టు? సంపాయించేవాడికి తెలుస్తుంది డబ్బువిలువ. జాగ్రత్తగా వాడుకో' 'ఆరోగ్యం జాగ్రత్త అతిగా తిరక్కు, శ్రద్ధగా చదువుకో'— ఎప్పుడూ చదివినా యిలాటి ఉత్తరాలే వెరైటీ అంటూ ఛస్తే వుండదు.

కానీ- ఇప్పుడు నాన్న రాసిన ఉత్తరంలో చిత్రమైన వార్తలున్నాయి. మచ్చుకి....

వారం రోజులక్రితం సీత మొగుడ్నొదిలి వొచ్చేసింది. జగన్నాధా న్నైనా యిలాగే చేసేదిగా ! అందుకనే పెద్దవాళ్ళమాట వినమని చెప్తుంటారు. ముసలయ్యగాడి వంట్లో ఏమీ బాగుండలేదు. ఆ వెధవ సుఖపడతాడన్న నమ్మకం ఎవరికి లేదు. అందరి ఋణాన్న పడ్డాడు. ఇప్పుడు సీత కుంపటైకూర్చుంది. మలమల మాడి ఛస్తున్నారు.

జగన్నాధానికి నిడుమోలు సంబంధం కుదుర్చుకు వొచ్చాను. పిల్ల లక్ష్మీదేవిలాగుంటుంది. కట్నకానుకలూ, లాంఛనాలూ బాగానే ముట్టచెప్పేటట్టున్నారు. ఇన్నాళ్ళూ వాడికి నేనేదో అన్యాయం చేసినట్టు జనం ఏడ్చారు. ఇప్పుడు వాళ్ళ నమ్మాలనీ. నన్ను ఆకాశానికెత్తి పారేయాలని నాకులేదు. వాడి నోయింటి వాడిని చేసి, కాలవ ప్రక్క రెండెకరాలూ వాడిపేరన రాసి నీ సంసారం నువ్వు చూసుకోమని చెప్తాను. ఎవడైనా యింతకంటే ఏం చేస్తాడు ?

అవును మరి యింకేం చేస్తారు? ఈ మాత్రానికి మా జగన్నాధం సుఖపడతాడనే నమ్మకం నాకు లేదు. ఈ సంగతి మా నాన్నకి తెలీదా ? తెలిసి పట్టించుకోడం లేదా ?

ఏడవాలో నవ్వాలో అర్థంకావేదు. సీత మొగుడినివదిలివొచ్చినందుకు ఏడవాలో— లేక మావాడు ఒక యింటివాడవుతున్నందుకు నవ్వాలో ?

సీత గొంతు కోసిన వాళ్ళల్లో ముఖ్యుడు ముసలయ్య. సీత గొంతుకోసిన ముసలయ్య మంచాన పడ్డాడు. అతనూ సుఖించేదేమీ లేదు.

దైవ సంకల్పం కడుచిత్రంగా వుంటుందని చెప్పటానికి ఈ నిదర్శనం చాలదూ ?

నాన్న ఉత్తరం వొచ్చిన సరిగ్గా పదిహేను రోజులకి మరో చిత్రాతి చిత్రమైన సన్నివేశాన్ని చూశాను. ఆ రోజున బజారు వెడదామనుకుంటూండగా మా రూం ముందు రిక్షా ఆగింది. జగన్నాధం, సీతా రిక్షా దిగారు. వాళ్ళిద్దరూ చిలకలపూడి తిరనాళ్ళ కొచ్చిన రోజుకంటె ఎక్కువగా ఆశ్చర్యపోయాను.

జగన్నాధం, సీతా యిద్దరూ అరుగుకిందే నిలబడ్డారు.

"అప్పుడు తిరనాళ్ళ కొచ్చిన రోజున నీ దగ్గరికి ధైర్యంగా వొచ్చేం. ఇప్పుడు యింత జరిగిన తర్వాత — ముసలయ్య పోయాడు. సీతనువెంటబెట్టుకొచ్చానుచిన్నా. చెప్పు నేను అన్నీ వదులుకుని వొచ్చేను. మీనాన్న నన్ను వెళ్ళగొట్టాడు. సీతలేని బ్రతుకు బ్రతుకుగాదు. నాసీత కష్టాలు నేను చూడలేను. బ్రతకటానికి వొచ్చాం. మార్గం చూపించి పుణ్యం కట్టుకుంటావో, లేక అందరిలాగా కసిరికొడతావో చెప్పరా చిన్నా!" అన్నాడు ఉద్రేకంగా.

మా జగన్నాధం నన్నింతవరకూ అర్థం చేసుకోలేదన్న మాట. నిజమే, తండ్రిచాటు కుర్రాడినైతే గావచ్చు. అవుతే — అంత మాత్రంచేత నావ్యక్తిత్వం తగలడి పోయిందా ?

నా మనసు చివుక్కుమంది.

"జగన్నాధం....నన్నింకా అనుమానిస్తూన్నావుట్రా" అన్నాను. ఇంకా ఏం చెప్పాలో తెలీలేదు.

వాడు అమాంతంగా నన్ను కావిలించుకున్నాడు.

"చిన్నా ! చాలు నాకీ మాట" వాడి ముఖంలోకి తిన్నగా చూసేను. వాడి కళ్ళల్లో నీళ్ళు నిలిచాయన్న మాటేగానీ, ఆ కళ్ళల్లో తొణికిస లాడుతున్న ఆత్మవిశ్వాసం. గుండె నిబ్బరం నన్ను ఆనందపరిచాయి.

"సెభాష్ జగన్నాధం ! ఒక మామూలు మనిషి చేయలేని త్యాగాన్ని నువ్వు చేశావ్ ! నువ్వు 'ఏ' క్లాసు ప్రేమికుడివి"

నిజమూ అదేగా మాస్టారూ !

స్వభావోక్తి :
నిర్బంధ పొదుపు పథకం